

Haast-edisie 1993
 Jaorgang 3 nr. 1.
 Oplaoage: 1500 stoks.

't Herenhoentien

Beste kiender.

Et is al weer november.

De haastvekaansie zit d'r op Butendeure wijen de blaeden van de bomen. Now en dan is et al ommeraek koold. Elke dag wodt et een betien eerder donker en gaon de lochies in de huzen wat eerder an. Een gezellige tied, vienen jim ok niet? Elf november is et Sunte Matten. Hebben jim al een mooie lampion maekt? As jim nog iene maeken moeten, moej'm mar es gauw op ien van de vier inlegvellen kieken. Daor staon mooie sjabonen op van Piepmoesen-die. Die sjablonen kun bruukt wodden bij et maeken van een lampion. Et maekt niet uut aj' now een ronde, een vierkaante of bij'glikeks een driehoekige lampion in mekeer zetten. Je kun iene sjabloon bruken, mar ok meer vanzels. Knip een sjabloon uut en leg die op et kerton van de lampion, op et plak daor aj' et feguur hebben willen.

Trek dan de omtrek nao en knip vervolgens et feguur uut. Et gat dat deur et feguur vormd wodt kuj' now an de binnenkaante van de lampion dichte plakken mit mooi deurzichtig kleurd pepier. Om de feguur nog mooier te maeken kuj' bepaolde onderdielen uut de sjablonen knippen en op et juiste plak op et deurzichtige pepier plakken. Om die meniere is nog dudeliker te zien wie as et feguur veurstelt. De onderdielen die aj' uitknippen en opplakken kuj' vanzels eerst ok kleuren.

Op de ere drie inlegvellen staot een kwartetspullegien. Jim kun de kaorten zels uitknippen en dan kwartetten gaon. Ie kun de kaorten vanzels eerst ok mooi kleuren, dat moej'm mar es bekieken. De acht kwartetten hebben een boel mit de netuur en de haast te maeken. De uutleg van et pullegien staot op een eer plak in dit Herenhoentien. Behalven een verhael over Piepmoes staot d'r dit keer ok een Stellingwarfs Sunderklaoslietien in jim kraantien. De woorden bin van Jouk, jim weten wel, die van et "Kienderboek van Jouk". Jouk zien vrouw het de wieze maekt. Wat zal Sunderklaos opheuren as jim dat lietien op vuuf december veur him zingen!

TOT DE VOLGENDE KEER !

't Herenhoentien is veural bedoeld veur groep 1 en 2 van et basisonderwies. Et verschieit 3 à 4 keer in 't jaor.

Piepmoes en de lampion.

(Veurleesverhael van Sietske Bloemhoff).

Op een koolde naomiddag zit Piepmoes bij de kachel een glassien waarm brummelsap te drinken. Hi'j is de hiele dag drok in de weer west. In de haast moet Piepmoes ommes veur zien winterveurraad zorgen. Hi'j moet zien dat hi'j zien kelder vol krigt mit neuten en beigies en zo wat henne om de winter deur te kommen. Vandaag het hi'j de laeste ekkels in de kelder stopt. Hi'j het now meer as genoeg eten veur de winter. Dat Piepmoes zit slim tevreden naost zien kachel en kikt naor buten naor de regen, die tegen de glassies van zien kesteel slat. Et is echt nevemberweer. De wiend roest deur de bomen en de laeste blaeden dwarrelen naor beneden. Et wodt aovens de hieltied een betien eerder duuster. Nog een weke en dan is et Sunte Matten. Dan lopen de kiender weer mit prachtige lampions de huzen bijlanges en zingen Sunte Mattenlieties.

"Tjonge jonge," daenkt Piepmoes, "wat liekt mi'j dat toch prachtig toe. Wat zo'k ok graeg es mit zoe'n lampion lopen willen. Mar ik durve niet. Stel je veur dat Klaos de kaeter en Miep op de loer liggen. In duuster zie'k ze haost niet. Temeensen Klaos niet, want die is zo zwat as de naacht. En katten kun verrekte goed zien in donker. En aj' mit een lampion lopen moet et wel goed donker wezen. Eers is d'r niks an." Piepmoes daenkt en daenkt. Et moesien wil zo graeg es mit een lampion lopen. "Kon'k d'r mar wat op vienen," daenkt de moes." D'r moet toch wat op te vienen wezen da'k veilig mit een lampion de straote op kan."

Inienend springt Piepmoes van zien stoel. "Mar now geloof ik da'k wat weet," zegt de moes luud-op. "Ja heur, ik weet wat. Da'k dat niet eerder bedocht heb. Ik gao vot-en-daolik an de slag."

Piepmoes zocht van alles bij mekeer om een lampion te maeken. Kerton, een potlood, een stokkien gom, een schere, mooi deurzichtig kleurd pepier en liem. Dan begint hi'j te tekenen, gomt now en dan es en tekent weer verder.

"Jammer da'k die sjablonen van et Herenhoentien niet bruken kan," vint de moes. "Daor staot de feguur die ik neudig heb niet op. Mar ik geloof dat et d'r zo aorig op begint te lieken."

Piepmoes tekent verder. Dan knipt hi'j de feguur uut en plakt d'r deurzichtig pepier achter. As hi'j daor klaor mit is plakt hi'j de lampion in mekeer. Piepmoes stopt een keersien in de lampion en stikt die an. Buten is et ondertussen al aordig duuster, dat de lampion schient prachtig. Piepmoes gniffelt en kikt slim tevreden. "'k Wil niet geloven, dat de katten ok mar in de buurt durven te kommen," mompelt de moes. "Ik wol eers die katekoppen wel es zien, as ze mien lampion in de gaten kriegten. Wat zullen ze schrikken !"

As et op 'e aovend van Sunte Matten duuster genoeg is stapt Piepmoes mit de lampion in de haand zien kesteel uut. Hi'j het een waarme jasse an, want et is wel koold. Gelokkig is et dreuge en wi'jt et niet zo hadde.

Now en dan komt Piepmoes een kammeraod tegen. Et roodbossien, de gele gouwe en de doeve. Ze hebben allemaole mooie lampions, mar ze vienen die van Piepmoes et aldermooiste. "Wat zullen die katten hadde lopen as ze jow lampion zien, Piepmoes !

"sjilpen de voegels. "We kommen morgenvroeg wel even heuren, hoe et oflopen is."

Niet zo hiel veer verderop sloepen twee katten achter een peer bentepollen henne-en-weer. Jim raoden et al. Et bin Klaos de kaeter en Miep, et vrundinnegien van Klaos.

Ze krimmenen ommeeraek. Et is heur aenlik vusen te koold butendeure. Mar ja. Ze hebben honger en zollen wel stommegraeg een moesien lussen. "Ssst, stil es Miep," mierkt Klaos.

"Neffens mi'j komt Piepmoes d'r an. Luuster mar, hi'j zingt ok nog. Wat een sloegerd is et toch. Now pakken we him, reken mar !"

"Duken, Klaos," blaost Miep. "We heuren wel as hi'j vlak bij oons is. Dan springen we in ien keer boven op him."

En de beide katten liggen plat op et lief achter de bentepollen mit kronkelende statten op Piepmoes te waachten.

Vuuf december.

Vuuf de - cem - ber 't Peertien staot
Op et dak te spring - en
Piet, die naor de schostien gaot
Heurt de kien - der ring - en
Sun - der - klaos die luus - tert ok
Naor de leiv - ne stem - men
En hi'j glimlacht van ge - lok!
- Wat moe'n die now heb - ben?
Pre - te - boe - ken, deusies kleur,
Waegens, mit een peerd d'r veur ?

Vuuf december ! 't Peertien staot
Op et dak te springen.
Piet, die naor de schostien gaot,
Heurt de kiender zingen.
Sunderklaos die luustert ok
Naor de kleine stemmen.
En hi'j glimlacht van gelok !
-Wat moe'n die now hebben?
Prenteboeken, deusies kleur,
Waegens, mit een peerd d'r veur ?

"Sunderklaos, och goeie man,
Zuj' oons niet vergeten ?
Breng oons toch wat, as et kan.
Taoi, om op te eten;
En veur Jan een deusien kleur;
En veur Piet een waegen;
En veur Annie kralen, heur !
Klaas wil zo graeg zaegen !
Huj veur 't peertien ligt al klaor !
Kiek mar, in die klompe daor !

Sunderklaos het alles heurd,
En hi'j lacht tevreden.
Piet zorgt, dat et gauw gebeurt !
Die klimt naor beneden.
Kleurties, kralen legt hi'j daor,
O zo stille' en vlogge,
Netties veur de kiender klaor.
En dan rap teroggel
't Peertien snoft et huj : Hap-hap !
Veerder gaot et ! Trippel-trap !

Piepmoes komt de hiel tied dichterbij. Hij zingt dat et een lust is. Wat is de moes trots op zien lampion. Hij stikt 'm nog es wat veerder omhogens. En dan gebeurt et...

Een gekrijs, een geraos, za'k je vertellen. Een leven van jewelste !

Piepmoes schrikt him een hoetien. Mar wie nog vule meer schrikken bin Klaos en Miep. Krek zollen ze Piepmoes pakken of ze zien iniens een grote glundige honnekop boven de bentepollen uutstikken. En die honnekop kikt zo lelk en het zokke vurige ogen dat de katten stroffelen haost over mekeer henne zo benauwd bin ze en zo hadde willen ze d'r vandeur. "Help, een hond !" raosen ze. "Help oons toch, hi'j wil oons pakken. Waor komt die hond toch weg, help, help !"

De katten hebben nog nooit zo hadde lopen. Ze maeken dat ze in huus kommen en ze laoten heur de eerste tied niet weer buten- deure zien. Zo bange bin ze veur de hond.

En Piepmoes ?

Die lacht en het een wille, dat kuj' begriepen. "Dat was een goed idee," vint hi'j," om zoe'n lampion te maeken. Et liekt ok krek een echte honnekop. Wat schrokken die katten.

Prachtig." Zingende lopt Piepmoes weer veerder. Mit zoe'n lampion hoeft hi'j nargens bange veur te wezen.

Kamperfoelie

Kamperfoelie wodt in et Stellingwarfs vaeke zoegepap numd. De bloempies van disse slingerende struke kuj' an de onderkaante uutzogen. Vandaor de naeme zoegepap. Waor et sap naor smaekt? Naor klaore hunnig !

Hengel

Ok de Nederlaanse naeme, van disse geelbluuiende bosplaante is hengel. Of d'r een echte Stellingwarver naeme veur hengel bestaot weten we aenlik niet. Et plaantien bluuit in mei/juni en wodt staorigan aorig zeldzem. Mar in de Stellingwarver bossen kuj' de hengel nog wel vienen.

De schofferd

Schofferd is et (oolde) Stellingwarver woord veur buizerd. De buizerd komt de laeste jaoren weer veul veur in de Stellingwarven. Et is een grote roofvoegel die veural op moezen jacht. As hi'j Piepmoes mar niet pakt !

De liesterbeie

De liesterbeie wodt deur veul ooldere Stellingwarvers wel fluitieshoot numd. Weej' waaromme ? Doe die ooldere Stellingwavers nog kiender weren, maekten ze in et veurjaor van niet al te dikke takkies van de boom fluities. Een ere Stellingwarver naeme veur de liesterbeie is sapiepenhoot.

't Herenhoentien wodt uitgeven deur de Intergementelike Begeleidingsgroep Hiemkunde in Oost- en West-Stellingwarf

An dit Herenhoentien warkten Jan de Vries Bart Beltman, Saskia Douma en Sietske Bloemhoff mit.

Over et kwartetspul.

(Infermasie bedoeld veur de leerkracht)

Op drie van de vier inlegvellen van dit Herenhoentien staon 32 kaorten van een (netuur) kwartetspul ofbeeld. Et spullegien is speciaal veur et Stellingwarfs binnen hiemkunde ontwikkeld. De onderwerpen bin uut de verschillende facetten van de netuur van Stellingwarf keuzen en staon dichte bij de belevingswereld van et jonge kiend. Omreden groep 1 en groep 2 nog niet lezen kunnen is een systeem uutdocht waarbij dat ok niet neudig is.

Linksboven staot de naeme van et kwartet en rechtsboven et symbool veur die naeme.

De tekening in de midden gefit an om welke van de vier kaorten et van et kwartet gaot. Mar ok et tal symbolen gefit dat an. Het et kiend bijglikeis drie kaorten mit achterienvolgens ien, twee en vier symbolen. wet et dat et de kaorte mit drie symbolen d'r op nog hebben moet.

An et kwartetspul is extra tied en ommedaenken geven om et spullegien ok in de ooldere groepen bruken te kunnen.

Wij weensken jim as leerkracht dan ok een protte plezier an en van dit spullegien en hopen dajm et goed bruken kunnen.

poddestoelen

1 vliegezwam
2 stinkzwam
3 elfebaankien
4 eerdappelbovist

poddestoelen

1 vliegezwam
2 stinkzwam
3 elfebaankien
4 eerdappelbovist

poddestoelen

1 vliegezwam
2 stinkzwam
3 elfebaankien
4 eerdappelbovist

neuten/beigies

1 ekkel
2 beukeneutien
3 denne-appel
4 liesterbeie

neuten/beigies

1 ekkel
2 beukeneutien
3 denne-appel
4 liesterbeie

poddestoelen

1 vliegezwam
2 stinkzwam
3 elfebaankien
4 eerdappelbovist

neuten/beigies

1 ekkel
2 beukeneutien
3 denne-appel
4 liesterbeie

neuten/beigies

1 ekkel
2 beukeneutien
3 denne-appel
4 liesterbeie

jaorgetieden

- 1 haast
- 2 zomer
- 3 veurjaor
- 4 winter

bloemen/struken

- 1 hengel
- 2 brummel
- 3 kamperfoelie
- 4 wilde roze

voegels

- 1 oele
- 2 roodbossien
- 3 fezant
- 4 schofferd

jaorgetieden

- 1 haast
- 2 zomer
- 3 veurjaor
- 4 winter

bloemen/struken

- 1 hengel
- 2 brummel
- 3 kamperfoelie
- 4 wilde roze

voegels

- 1 oele
- 2 roodbossien
- 3 fezant
- 4 schofferd

jaorgetieden

- 1 haast
- 2 zomer
- 3 veurjaor
- 4 winter

bloemen/struken

- 1 hengel
- 2 brummel
- 3 kamperfoelie
- 4 wilde roze

voegels

- 1 oele
- 2 roodbossien
- 3 fezant
- 4 schofferd

jaorgetieden

- 1 haast
- 2 zomer
- 3 veurjaor
- 4 winter

bloemen/struken

- 1 hengel
- 2 brummel
- 3 kamperfoelie
- 4 wilde roze

voegels

- 1 oele
- 2 roodbossien
- 3 fezant
- 4 schofferd

blaeden

- 1 ekkel
- 2 beuk
- 3 kestanje
- 4 liesterbeie

bosdieren

- 1 bosmoesien
- 2 haeze
- 3 stiekelvarken
- 4 ree

insekten

- 1 spinne
- 2 herenhoentien
- 3 vlinder
- 4 vliege

blaeden

- 1 ekkel
- 2 beuk
- 3 kestanje
- 4 liesterbeie

bosdieren

- 1 bosmoesien
- 2 haeze
- 3 stiekelvarken
- 4 ree

insekten

- 1 spinne
- 2 herenhoentien
- 3 vlinder
- 4 vliege

blaeden

- 1 ekkel
- 2 beuk
- 3 kestanje
- 4 liesterbeie

bosdieren

- 1 bosmoesien
- 2 haeze
- 3 stiekelvarken
- 4 ree

insekten

- 1 spinne
- 2 herenhoentien
- 3 vlinder
- 4 vliege

blaeden

- 1 ekkel
- 2 beuk
- 3 kestanje

bosdieren

- 1 bosmoesien
- 2 haeze
- 3 stiekelvarken
- 4 ree

insekten

- 1 spinne
- 2 herenhoentien
- 3 vlinder
- 4 vliege